

Τρολς με δελτίο παροχής

31^η Μαρτίου 2014

«Σας παίρνω γιατί ντρέπομαι και νιώθω την ανάγκη να σας το πω. Ήμουν φοιτητής σας αλλά, τι να κάνω, αυτή την δουλειά βρήκα.» Κάπως έτσι ξεκίνησε η τηλεφωνική μου συνομιλία με απόφοιτο του Τμήματός μου (του Πανεπιστημίου Αθηνών) μερικές ώρες μετά την ανάρτηση άρθρου μου για συγκεκριμένη τράπεζα με θέμα την συγκάλυψη παρανομιών της (και, μάλιστα, την επιβράβευσή της με δημόσια περιουσία) από την κυβέρνηση, την Τράπεζα της Ελλάδος και την τρόικα.

Το άρθρο είχε γραφτεί την προ-προηγούμενη μέρα και, προς έκπληξή μου, αν και στάλθηκε έγκαιρα, δεν είχε αναρτηθεί. Μου ειπώθηκε από την «αρχισυνταξία» του συγκεκριμένου ιστοτόπου ότι υπήρξε μια «διστακτικότητα» καθώς η εν λόγω τράπεζα ήταν χορηγός του. Δυο ώρες μετά την εντονότατη απάντησή μου, μου ανακοινώθηκε ότι επρόκειτο για «παρεξήγηση» και ότι το άρθρο θα αναρτάτο κανονικά με μια μέρα καθυστέρηση. Όπερ και εγένετο.

Φανταστείτε το πλατύ χαμόγελό μου όταν διαπίστωσα ότι το μπάνερ πάνω από το άρθρο μου, όταν εν τέλει δημοσιεύτηκε, ήταν μια φαρδιά-πλατιά διαφήμιση της τράπεζας στην οποία αναφερόταν! «Δεν έχουν τον Θεό τους!» αναφώνησα, αν και μόνος στο γραφείο. Και νάταν μόνο αυτό; Εντός πέντε λεπτών της ώρας, πριν προλάβει κάποιος να διαβάσει το άρθρο, το twitter κατακλείστηκε από εκατοντάδες μηνύματα «αποδόμησης» τόσο εμού προσωπικά όσο και του άρθρου. Καθώς τα έβλεπα να κατακλύζουν το ελληνικό Διαδύκτιο, ξαναχαμογέλασα και επέστρεψα στην δουλειά μου. Έως ότου χτύπησε το τηλέφωνο και άρχισα να συνομιλώ με τον προαναφερθέντα τέως φοιτητή μου.

Αφού μου είπε ότι ντρέπεται, ξεκίνησε να μου εξηγεί τους λόγους του: «Εργάζομαι εδώ και κάποιους μήνες στο γραφείο τύπου της τράπεζας για την οποία γράψατε. Κάποια στιγμή χτες το απόγευμα, μας μάζεψαν, μας μοίρασαν το άρθρο σας (σημ. πριν... αναρτηθεί) και μας ζήτησαν να ετοιμάσουμε tweets και σχόλια αποδόμησής σας. Με ρώτησαν μάλιστα αν σας είχα ποτέ καθηγητή στο πανεπιστήμιο, γνωρίζοντας ότι είμαι απόφοιτος του Καποδιστριακού. Είπα ψέμματα ότι δεν σας είχα πετύχει. Σήμερα που αναρτήθηκε το άρθρο σας, από τις οκτώ το πρωί τρεις από εμάς ασχολούμαστε, συνεχώς, με το να ανεβάζουμε στο Tweeter τα ήδη έτοιμα μηνύματα και να απαντάμε χυδαία σε όποιον τολμήσει να σας υπερασπιστεί. Έπρεπε να σας το πω. Νιώθω τύψεις για αυτό που κάνω αλλά κ. Βαρουφάκη αυτή την δουλειά βρήκα με το πτυχίο του Τμήματός μας. Άλλα όνειρα είχα αλλά τι να κάνω, δόξα τω θεώ λέω.»

Είπαμε κι άλλα, αφού τον καθησύχασα ότι όχι μόνο δεν τον κακίζω αλλά και ότι του συνιστώ, σε χαλεπούς καιρούς σαν τους τωρινούς, να κρατήσει την δουλειά του υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα πείσει τον εαυτό του πως το έργο που επιτελεί στο γραφείο τύπου της τράπεζας είναι... καλόν, αγαθόν και θεάρεστον.

Πριν κλείσουμε, τον ρώτησα: «Τουλάχιστον, πληρώνεσαι καλά;» Μου απαντά: «Επτακόσια το μήνα μείον το ΤΕΒΕ καθώς μας έχουν εδώ, υποχρεωτικά, με δελτίο παροχής.»

Για αρκετή ώρα με κατέλαβε μια περίεργη θλίψη. Θλίψη που ένας νέος άνθρωπος, από εκείνους που συναντούσα δύο φορές την εβδομάδα στο αμφιθέατρο της Σίνα, και στον οποίο έκανα ό,τι μπορούσα να μεταφέρω την μαγεία της οικονομικής ανάλυσης, αναγκάζοταν να αρνηθεί ότι με είχε ποτέ καθηγητή. Μακάρι να έλεγε «τον είχα κι ήταν άθλιος» ή «η επιστημονική του κατάρτιση ήταν της πλάκας». Όσο και να με στενοχωρούσε μια τέτοια αρνητική κρίση φοιτητή μου, θα εμπειριείχε ένα συστατικό ελεύθερης έκφρασης, προσωπικής κρίσης, ακόμα και μια προσπάθεια να εξαργυρώσει σ' ένα επαγγελματικό περιβάλλον εχθρικό προς εμέ το γεγονός ότι έτυχε να με γνωρίσει στο πανεπιστήμιο. Το να δαγκωθεί όμως, και να αρνηθεί ότι με είχε καθηγητή του, για να **μην** χρειαστεί να πει αρνητικά πράγματα για μένα ή, ακόμα χειρότερα, για να μην πιεστεί να δώσει «στοιχεία και υλικό» στον προϊστάμενό του, αυτό με διαπέρασε ως δόρυ πύρινης θλίψης.

Το περιστατικό αυτό, πέραν των όσων καταμαρτυρεί για την ποιότητα του δημόσιου διαλόγου και της δημοκρατίας στην Ελλάδα της Κρίσης, έχει γενικότερα διδάγματα για την οικουμένη ολόκληρη. Τείνουμε να θεωρούμε ότι το Διαδίκτυο εκδημοκρατίζει την κοινωνία και υπόσχεται νέες μορφές ηλεκτρονικής δημοκρατίας (ένα από τα αγαπημένα πρότζεκτ του Γιώργου Παπανδρέου, όπως καλά γνωρίζουν οι συνεργάτες του). Είναι αλήθεια ότι το Διαδίκτυο δίνει βήμα στον καθένα μας και διαχέει την πληροφορία και την άποψη σε όλες τις γωνιές της Γης με ταχύτητα φωτός. Όμως, αυτό δεν ενισχύει μόνο την δημοκρατία. Ενισχύει παράλληλα και τους ισχυρότατους εχθρούς της. Όταν τα οργανωμένα συμφέροντα νιώσουν να απειλούνται, έχουν τους πόρους να «απαγάγουν» το Διαδύκτιο στέλνοντας στα ουράνια αυτό που οι μηχανικοί ονομάζουν «λόγο θορύβου-σήματος». Όπως οι χάκερς βομβαρδίζουν έναν ιστοτόπο με αιτήσεις πρόσβασης έως ότου τον βγάλουν νοκ άουτ, έτσι και τα τrolz καταποντίζουν τον δημόσιο διάλογο σε βούρκο κόπρου έως ότου όλα φαίνονται καφέ και τίποτα δεν ξεχωρίζει ως αληθινό. Στην χώρα μας που η εργασία έχει γίνει φτηνή, και παρέχεται ευτελώς με δελτίο παροχής, ο κίνδυνος για την δημοκρατία είναι μεγαλύτερος.